

EduAkademia.pl

prace naukowe na zlecenie

Praca-licencjacka-budzet-gminy-134

Finansowanie projektów rozwojowych w gm.
Kadzidło w latach 2007-2015 a oczekiwania
mieszkańców gminy

Financing of development projects in the period 2007-2015 versus
expectations of inhabitants in the Kadzidło municipality

Praca licencjacka

na kierunku – Finanse i Rachunkowość

Praca wykonana pod kierunkiem

Dr Niny Drejerskiej

Wydział Nauk Ekonomicznych

Katedra Polityki Europejskiej,

Finansów Publicznych i Marketingu

Warszawa 2016

Page 2

Page 3

Oświadczenie promotora pracy

Oświadczam, że niniejsza praca została przygotowana pod moim kierunkiem i stwierdzam,
że spełnia warunki do przedstawienia jej w postępowaniu o nadanie tytułu zawodowego.

Data Podpis promotora pracy

Oświadczenie autora pracy

Świadom odpowiedzialności prawnej, w tym odpowiedzialności karnej za złożenie
fałszywego oświadczenia, oświadczam, że niniejsza praca dyplomowa została napisana
przeze mnie samodzielnie i nie zawiera treści uzyskanych w sposób niezgodny z
obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności ustawą z dnia 4 lutego 1994 r. o
prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. Nr 90 poz. 631 z późn. zm.)

Oświadczam, że przedstawiona praca nie była wcześniej podstawą żadnej procedury związanej z nadaniem dyplomu lub uzyskaniem tytułu zawodowego.
Oświadczam, że niniejsza wersja pracy jest identyczna z załączoną wersją elektroniczną.
Przyjmuję do wiadomości, że praca dyplomowa poddana zostanie procedurze antyplagiatowej.

Data

Podpis autora pracy

Page 4

Page 5

Streszczenie

Finansowanie projektów rozwojowych w gm. Kadzidło w latach 2007-2015 a oczekiwania mieszkańców gminy

Celem głównym pracy jest charakterystyka zmian które zaszły w gminie Kadzidło w latach 2007-2015 dzięki zrealizowaniu projektów rozwojowych, dofinansowanych z funduszy europejskich. W latach 2007-2015 gmina Kadzidło otrzymała ok. 34 mln zł z samego Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego. Urząd Gminy Kadzidło był projektodawcą takich inwestycji jak: budowa kanalizacji sanitarnej, wodociągów, kompleksowej bazy sportowej, przebudowy budynków na potrzeby mieszkańców, zagospodarowania przestrzeni publicznej. Opinia mieszkańców na temat wykonanych inwestycji różni się w porównaniu do opinii wójta gminy Kadzidło, np. w zakresie ważności zrealizowanych projektów – mieszkańcy uważają infrastrukturę drogową za najbardziej istotną podczas gdy wójt kładzie nacisk na rozwój sieci kanalizacyjnej.

Słowa kluczowe: rozwój, projekt, gmina, fundusze europejskie, Kadzidło.

Summary

Financing of development projects in the period 2007-2015 versus expectations of inhabitants in the Kadzidło municipality

The main purpose of the thesis is to describe changes which appeared in Kadzidło municipality between 2007 and 2015, thanks to implementation of development projects co-financed by European Funds. From 2007 to 2015, Kadzidło received approximately 34 million zł only from Regional Operational Programme of Masovia Voivodeship. Kadzidło was the beneficiary of investments like: sewage system, waterspouts, sport facilities, redevelopment of buildings based on the society needs, improvement of the public space. Inhabitants' opinion on the results of these investments are not the same in comparison to the opinion of the mayor of the Kadzidło municipality, e.g. in terms of importance of completed projects - inhabitants consider road infrastructure as the most important, while the mayor emphasizes development of the sewage system.

Key word: development, project, municipality, European Funds, Kadzidło

Page 6

Page 7

Page 8

Page 9

7

Spis treści

Wstęp	9
Cel, organizacja i metodyka badań	10
Rozdział 1. Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego	12
1.1 Definicja gminy	13
1.2 Zadania i uprawnienia gminy	14
1.3 Dochody gminy	16

Rozdział 2. Rozwój lokalny w aspekcie działań gminy i wsparcia Unii Europejskiej	18
2.1 Rozwój lokalny	18
2.2 Wsparcie rozwoju lokalnego w ramach Unii Europejskiej	20
2.3 Rodzaje funduszy i programów	22
Rozdział 3. Charakterystyka gminy Kadzidło	25
3.1 Położenie geograficzne	25
3.2 Podstawowe charakterystyki społeczno-demograficzne	27
3.4 Infrastruktura	29
3.3 Finanse samorządowe	30
Rozdział 4. Projekty rozwojowe w gminie Kadzidło	32
4.1 Zakres projektów realizowanych na terenie gminy	32
4.2. Projekty rozwojowe w opinii mieszkańców i wójta	35
Podsumowanie i wnioski	42
Bibliografia	43
Spis tabel i rysunków	46

Page 10

Page 11

9

Wstęp

Każdy z obywateli chciałby mieć dostęp do podstawowych dóbr, mieć możliwość korzystania z coraz to nowocześniejszych udogodnień życia codziennego. Wszyscy chcieliby mieć szansę na rozwój, lepsze życie. Inwestycje są jednak często bardzo kosztochłonne i nierealne jest, aby obywatel indywidualnie mógł zapewnić sobie np. dostęp do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej. Do tego właśnie zostały powołane gminy, by przez bliską współpracę z mieszkańcami, rozwijać te obszary, te miejsca i sfery, które potrzebują zmian. Gmina jest najniższym szczeblem podziału administracyjnego naszego państwa, a co za tym idzie, jest jednostką najbliższą człowiekowi. Określone w ustawie zadania gminy, zobowiązują władze gminne do zaspokojenia mieszkańcom szeregu potrzeb.

Przed wejściem, do Unii Europejskiej władze publiczne w Polsce musiały na ogół samodzielnie finansować swoje projekty, jednakże z dniem przystąpienia mamy przywilej korzystania z dofinansowania, np. w ramach polityki spójności. Co więcej, Polska jest jednym z państw, które w bardzo dużym stopniu korzysta z tej możliwości. W latach 2007-2014 polityka spójności miała na celu zwiększenie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w całej Unii Europejskiej. Realizowana była dzięki takim funduszom jak: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny i Fundusz Spójności. Na rozwój lokalny wpływały też środki wydatkowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej z wykorzystaniem Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Obszarów Wiejskich.

W pracy podjęto próbę zaprezentowania wybranych projektów dofinansowanych z funduszy unijnych, zrealizowanych w gminie Kadzidło oraz zbadania opinii mieszkańców i wójta gminy na temat rozwoju gminy Kadzidło. Rok 2016 wydaje się być odpowiednim czasem do podsumowania dotychczasowych prac i zebrania opinii dotyczących zrealizowanych inwestycji.

Page 12

10

Cel, organizacja i metodyka badań

Celem głównym pracy była ocena zmian które zaszły w gminie w badanych latach dzięki zrealizowaniu projektów rozwojowych, dofinansowanych z funduszy europejskich.

Cele szczegółowe obejmowały natomiast:

identyfikację projektów rozwojowych zrealizowanych w latach 2007-2015 na terenie gminy Kadzidło i źródeł ich finansowania,

zebranie i prezentacja ocen mieszkańców na temat wpływu zrealizowanych projektów rozwojowych na ich poziom życia,

porównanie poglądów wójta gminy Kadzidło na temat poziomu rozwoju z poglądami mieszkańców gminy.

Zakres czasowy pracy obejmuje lata 2007-2015. Jest to uwarunkowane okresem programowania Funduszy Europejskich 2007-2013, z dwoma dodatkowymi latami przyjętymi na dokończenie prac związanych z realizacją projektów. Jako zakres powierzchniowy przyjęto obszar gminy Kadzidło. Przedmiotem pracy są zrealizowane projekty rozwojowe dofinansowane ze środków Unii Europejskiej w latach 2007-2015 na terenie gminy Kadzidło, natomiast podmiotem badań są: wójt gminy Kadzidło oraz mieszkańcy gminy Kadzidło.

W pracy wykorzystano pozycje literatury polskiej oraz zagranicznej z zakresu rozwoju lokalnego i regionalnego oraz samorządu terytorialnego, dane statystyczne, raporty ministerstwa właściwego ds. rozwoju, Głównego Urzędu Statystycznego oraz sprawozdania budżetowe gminy Kadzidło. Dla zrealizowania celów szczegółowych przeprowadzono badanie ankietowe z wójtem gminy Kadzidło (kwestionariusz ankiety wysłany mailowo do sekretariatu wójta) oraz wśród mieszkańców gminy Kadzidło (formularz Google rozdystrybuowany za pomocą mediów społecznościowych), a także zebrano informacje z lokalnego czasopisma. Wyniki zaprezentowano w formie tabelarycznej, graficznej oraz opisowej.

W pierwszej kolejności scharakteryzowano pojęcie gminy, zarówno w aspekcie formalno-prawnym jak i finansowym. Następnie dokonano opisu zadań gminy i możliwości ich wykonania, mających na celu polepszenie standardów życia mieszkańców. W kolejnym rozdziale została scharakteryzowana gmina Kadzidło, a także wpływ zmian

Page 13

11

pewnych kategorii w wyniku zrealizowanych projektów rozwojowych. W następnej kolejności przedstawiono i opisano wybrane projekty zrealizowane z pomocą funduszy europejskich oraz zaprezentowano wyniki badania ankietowego wójta i mieszkańców. Wskazano jak mieszkańcy gminy oceniają trafność wyboru oraz efekt końcowy zrealizowanych projektów oraz porównano opinię mieszkańców z opinią wójta gminy.

Page 14

12

Rozdział 1. Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego

Do ostatniej dekady XX wieku w Polsce, rozkład finansów publicznych był scentralizowany. Około 85% w sektorze finansów publicznych stanowiły dochody publiczne sektora rządowego, a większość środków publicznych, była skumulowana w jednej instytucji, w budżecie państwa. Z racji tego utrudnione było sprawowanie skutecznej kontroli nad wydatkami oraz wpływało to na niską efektywność zarządzania środkami w sektorze finansów publicznych¹

. Aby polepszyć sytuację w Polsce zaczęto pracować nad zdecentralizowaniem finansów publicznych oraz zbudowaniem gospodarki rynkowej, która miała polegać na odchodzeniu od mechanizmu centralnego planowania, a także prywatyzacji własności państwowej. Zadanie to spełniły ustawy uchwalone 8 marca

1990r. o samorządzie terytorialnym, oraz 22 marca 1990 r. o terenowych organach rządowej administracji ogólnej i o pracownikach samorządowych. Od tego czasu, zaczęły się duże zmiany w administracji rządowej, w wyniku których ustanowiono trójstopniowy podział, obowiązujący od 1 stycznia 1999 roku², który podzielił obszar naszego kraju na:

- 16 województw, a każde z nich na:
- 380 powiatów, w tym:
- 66 miast na prawach powiatu,
- 314 powiatów ziemskich, a także na:
- 2479 gmin, w tym:
- 306 gmin miejskich,
- 602 gmin miejsko-wiejskie,
- 1571 gminy wiejskie.

Samorząd terytorialny jest to ważny składnik systemu władz publicznych a ze względu na zadania, jakie są mu powierzone oraz obywatelski charakter organów stanowiących, jest to składnik najbliższy mieszkańcom³

. Zapewnia możliwość realnego

utrzymywania więzi pomiędzy władzą publiczną a mieszkańcami - potencjalnymi wyborcami. Województwa, powiaty i gminy stanowią standardową instytucję państwa

1 Patrzalek L. 2000, Finanse samorządowe, Wyd. Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego, Wrocław, ss. 68-72.

2 Hausner J. (red.), 2005, Administracja publiczna, PWN, Warszawa, ss. 138-143.

3 Borodo A., 2006, Samorząd terytorialny system prawno finansowy, Wyd. LexisNexis, Warszawa, s. 37.

Page 15

13

demokratycznego o gospodarce rynkowej. Rolę samorządów w Polsce umocniła Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997r

4

.

1.1 Definicja gminy

Biorąc pod uwagę względy prawne, gminę definiować możemy jako podstawową jednostkę samorządu terytorialnego która obejmuje obszar połączony więzami o charakterze komunikacyjnym, gospodarczym oraz kulturalnym

5

. W Ustawie o samorządzie

gminnym natomiast, gmina definiowana jest jako wspólnota samorządowa, którą tworzą mieszkańcy gminy na określonym terytorium. Posiada osobowość prawną, a jej samodzielność podlega ochronie sądowej. Ustawa mówi także o tym, że gmina wykonuje zadania publiczne w własnym imieniu oraz na własną odpowiedzialność⁶

.

W każdej gminie funkcjonuje rada gminy, w której skład wchodzi radni. Ich liczba jest dokładnie określona w ustawie o samorządzie gminnym - liczba radnych w gminach, w których liczba mieszkańców nie przekracza 20 tysięcy powinna wynosić 15, w gminach zamieszkałych przez co najwyżej 50 tysięcy mieszkańców 21, 23 w gminach zamieszkałych przez co najwyżej 100 tysięcy mieszkańców, 25 w gminach zamieszkałych przez co najwyżej 200 tysięcy mieszkańców oraz po 3 na kolejne rozpoczęte 100 tysięcy mieszkańców, jednak nie więcej niż 45 radnych. Obserwując jak zmieniała się ustawowo określona liczba radnych w radach gminnych, można dostrzec tendencję spadkową. Ustawodawcy zmniejszają ich liczbę. Dodatkowo, 15 marca 2002 r. ustawa określiła dokładną liczbę radnych miasta stołecznego Warszawy na 60. Rada gminy jest odpowiedzialna między innymi za uchwalanie statutu gminy, powoływanie oraz

odwoływanie skarbnika gminy, uchwalanie budżetu gminy, podejmowanie uchwał w sprawach opłat i podatków i wiele innych

7

.

Na czele gminy stoi wójt (prezydent miasta lub burmistrz), który wybierany jest w wyborach bezpośrednich a odwołać można go jedynie w drodze referendum. Działalność gmin jest nadzorowana z punktu widzenia legalności przez odpowiedzialne za to organy, tj. Prezesa Rady Ministrów, wojewodów, a w sprawach finansowych przez regionalne izby obrachunkowe.

4Izdebski H., 2014, Samorząd terytorialny Podstawy ustroju i działalności, Wyd. LexisNexis, Warszawa, s. 3.
5Kaliny-Prasznic U. Red., Encyklopedia prawa, Uniwersytet Wrocławski, Wyd. C. H. Beck. Warszawa 1999r., s. 177.

6Art. 1 i 2 z dnia 08.03.1990 z ustawy o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2007 r. nr 48, poz. 327 z późn. zm.).

7 Izdebski H., 2014, Samorząd terytorialny Podstawy ustroju i działalności, Wyd. LexisNexis, Warszawa, ss. 260-262.

Page 16

14

1.2 Zadania i uprawnienia gminy

Znaczenie gminy w kreowaniu jakości życia jest bardzo ważne, ponieważ posiada ona prawnie określoną strukturę, kompetencje oraz dochody, które powinny być wykorzystywane w interesie publicznym. Wszystkie sprawy publiczne, które mają znaczenie lokalne i nie są zastrzeżone ustawami na rzecz innych jednostek, należą do zakresu działania gminy⁸. Ważne jest jednak także to, że władze lokalne powinny mieć umiejętność przywidywania, brać odpowiedzialność za sprawy mieszkańców oraz umieć wyciągać wnioski z przeszłych zdarzeń. Ogólnie rzecz biorąc jednostki samorządu terytorialnego powinny tak kształtować elementy środowiska gospodarczego, przyrodniczego i społecznego, by przyczynić się do zaspokajania potrzeb mieszkańców⁹

.

Zadania realizowane przez gminy możemy podzielić na własne oraz zlecone, a także każde z nich mogą być obligatoryjne i fakultatywne. Zadaniem fakultatywnym są zadania własne nieprzewidziane ustawą oraz te zlecone przez administrację rządową, podjęte przez gminę dobrowolnie. Cechą zadań własnych jest to, że są finansowane obowiązkowo z własnych dochodów budżetowych gmin¹⁰

. Zadaniem własnym gminy,

zgodnie z artykułem 7 ustawy o samorządzie gminnym, jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb, między innymi w zakresie¹¹

:

- 1) dróg gminnych, ulic, placów, mostów, organizacji ruchu na drogach,
- 2) gospodarki nieruchomościami, ładu przestrzennego,
- 3) oczyszczania ścieków komunalnych, kanalizacji, wodociągów,
- 4) lokalnego transportu drogowego,
- 5) ochrony środowiska i przyrody,
- 6) ochrony zdrowia,
- 7) edukacji publicznej (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja),
- 8) kultury (biblioteki gminne i inne placówki),
- 9) pomocy społecznej,
- 10) cmentarzy gminnych, targowisk,]bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego,
- 11) utrzymania obiektów gminnych i administracyjnych oraz urządzeń użyteczności

publicznej.

8Adamowicz M. (red.), 2003, Strategie rozwoju lokalnego, Wyd. SGGW, Warszawa, s. 8.

9Domański T. Agencja Rozwoju Komunalnego w Warszawie, 1999, Strategiczne planowanie rozwoju gospodarczego gminy, Wyd. Hamal Books, Łódź, ss. 12-13.

10Kosek-Wojnar M., Surówka K., 2007, Podstawy Finansów samorządu terytorialnego, Wyd. PWN, Warszawa, s. 52

11Art. 7 z dnia 08.03.1990 z ustawy o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2007 r. nr 48, poz. 327 z późn. zm.).

Page 17

15

Rada gminy ma ustawowo nadane prawo do

12

:

- 1) uchwalania statutu gminy,
- 2) uchwalania budżetu gminy,
- 3) ustalania wynagrodzenia wójta,
- 4) uchwalania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- 5) powoływania i odwoływania skarbnika gminy,
- 6) uchwalania programów gospodarczych,
- 7) podejmowania uchwał w sprawach podatków i opłat w granicach określonych w odrębnych ustawach,
- 8) ustalania zakresu działania jednostek pomocniczych, zasad przekazywania im składników mienia do korzystania oraz zasad przekazywania środków budżetowych na realizację zadań przez te jednostki,
- 9) podejmowania uchwał w sprawach majątkowych gminy, przekraczających zakres zwykłego zarządu,

Systemowa realizacja wyżej wymienionych zadań wymaga przygotowania strategii działania. Struktura strategii rozwoju gminy złożona jest z następujących podstawowych elementów: wizji rozwoju gminy (misji), opisu kluczowych problemów (pośrednich celów strategicznych) warunkujących rozwój gminy oraz planów działania (strategicznym programów gospodarczych). Plany działania odpowiadają sformułowanej wcześniej wizji rozwoju gminy i dotyczą spraw określonych jako kluczowe z punktu widzenia jej dalszego rozwoju

13

.

W strategii rozwoju gminy dokonuje się wstępnej hierarchizacji kluczowych zadań inwestycyjnych, których realizacja powinna przyczyniać się do wszechstronnego lokalnego rozwoju. Podkreślić jednak należy, że realizacja strategicznych programów rozwoju gminy polega również na podejmowaniu wielu przedsięwzięć poza obszarem działalności inwestycyjnej. Stymulowanie rozwoju sektora gospodarczego polega na trafnym rozpoznawaniu potrzeb działających w gminie firm (także potencjalnych

12 Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Rozdział 3, Art. 18.

13 Nowacka E., 1997, Samorząd terytorialny w Administracji Publicznej, Wyd. PWN, Warszawa, s. 45-60.

Page 18

16

zewnątrznych inwestorów), a następnie podejmowaniu takich działań, które wychodzą tym potrzebom naprzeciw

14

.

1.3 Dochody gminy

Podstawę gospodarki finansowej gminy stanowi uchwała budżetowa. Budżet, który uchwalany jest w formie uchwały budżetowej, jest to sformalizowane zestawienie dochodów i wydatków, a także przychodów i rozchodów jednostki samorządu w formie planu finansowego, realizowanego zazwyczaj w ciągu jednego roku. Pełni on wiele funkcji, jednak jedną z najważniejszych jest funkcja kontrolna, pozwalająca zweryfikować kierunki wydatkowania środków publicznych. Inną, także ważną funkcją jest funkcja planistyczna, będąca narzędziem planowania dochodów oraz wydatków. Wspomaga ona proces podejmowania decyzji, a także kreowania realizowania polityki lokalnej¹⁵

Uchwalanie budżetu j.s.t. jest etapem, obejmującym ogół prowadzonych przez organ stanowiący prac, po otrzymaniu od organu wykonawczego danej j.s.t. projektu budżetu. Uchwalenie powinno zakończyć się nie później niż ostatniego dnia grudnia roku poprzedzającego rok budżetowy. Efektem końcowym zaś jest uchwalenie budżetu w formie obowiązującego aktu prawnego. Uchwała budżetowa, oprócz limitów wydatków ustanowionych na rok budżetowy, może określać także limity wydatków na długotrwałe programy inwestycyjne, na projekty oraz programy realizowane ze środków, które pochodzą z budżetu Unii Europejskiej i inne¹⁶

Wyróżnia się takie dochody jednostek samorządu terytorialnego (zgodnie z art. 3 Ustawy o Dochodach Jednostek Samorządu Terytorialnego) jak¹⁷

:

- 1) dochody własne,
 - 2) dotacje celowe pochodzące z budżetu państwa, które są realizowane na konkretne cele,
 - 3) subwencja ogólna - wyrównawcza, równoważąca oraz oświatowa. Istotą subwencji jest to, że jednostka może ją przeznaczyć na dowolnie wybrane cele, które znajdują się w zakresie działania podmiotu. Subwencje jest to inaczej transfer środków pieniężnych z budżetu państwa, którego celem jest zwiększenie zasobów finansowych jednostki samorządu terytorialnego, w którym są zbyt niskie dochody
- ¹⁴Domański T., Agencja Rozwoju Komunalnego w Warszawie, 1999, Strategiczne planowanie rozwoju gospodarczego gminy, Wyd. Hamal Books, Łódź, ss. 49-52.
- ¹⁵Czaputowicz J., 2016, Administracja Publiczna, Wyd. PWN, Warszawa, s. 110-112.
- ¹⁶Podstawka M. (red.), 2010, Finanse, Wyd. PWN, Warszawa, ss. 168-181,
- ¹⁷Izdebski H., 2014, Samorząd terytorialny Podstawy ustroju i działalności, Wyd. LexisNexis, Warszawa, ss. 333-337.

Page 19

17

pochodzące ze źródeł własnych. Subwencja ogólna nie jest uzależniona od kondycji finansowej państwa oraz ma charakter roszczeniowy.

W artykule 3, wyżej wspomnianej ustawy wymienione zostały także dodatkowe źródła dochodów, takie jak:

- 1) środki pochodzące z budżetu UE,
- 2) środki pochodzące z zagranicznych źródeł niepodlegające zwrotowi,
- 3) inne środki, które określone są w odrębnych przepisach.

Ustawa ta określa także źródła dochodów własnych gminy, mianowicie:

- 1) wpływy z podatków: od środków transportu, od nieruchomości, leśnego, rolnego, od spadków oraz darowizn, od czynności cywilnoprawnych, dochodowego od osób fizycznych, który opłacany jest w formie karty podatkowej,
- 2) wpływy z opłat: targowej, skarbowej, miejscowej, od posiadania psów, uzdrowiskowej, eksploatacyjnej,

- 3) dochody uzyskane przez gminne jednostki budżetowe, a także wpłaty pochodzące z gminnych zakładów budżetowych,
- 4) dochody z majątku gminy,
- 5) spadki, zapisy oraz darowizny w formie pieniężnej,
- 6) dochody z kar pieniężnych oraz grzywnien określonych w innych przepisach,
- 7) odsetki od pożyczek, które zostały udzielone przez gminę, oraz z innych tytułów,
- 8) dotacje pochodzące z budżetów innych jednostek,
- 9) inne dochody, które należne są gminie na podstawie innych odrębnych ustaw.

Na potrzeby pracy w kolejnym rozdziale przedstawiono w szerszym zakresie możliwości pozyskania funduszy z Unii Europejskiej.

Page 20

18

Rozdział 2. Rozwój lokalny w aspekcie działań gminy i wsparcia Unii Europejskiej

Na przestrzeni lat można zauważyć, że gminy nie rozwijają się równomiernie. Jako przyczynę możemy wskazać niejednakową dostępność do czynników produkcji, albo różną ich jakość. Samorząd gminny jest koordynatorem działań, które podejmowane są w danym regionie. Chodzi także o te działania, których efektem bezpośrednim jest lokalny rozwój gospodarczy. Lokalne władze samorządowe mają instrumenty do ich prowadzenia i są aktywne w tym zakresie

18

. Jednak należy pamiętać, że nie tylko działania administracji przyczyniają się do rozwoju. Duży wkład na określonym obszarze ma działalność na przedsiębiorstw, a także obywateli

19

.

2.1 Rozwój lokalny

Rozwój lokalny można rozumieć jako proces zmian gospodarczych, politycznych, kulturalnych oraz społecznych prowadzących do wzrostu poziomu dobrobytu mieszkańców²⁰

. Jest to proces szczególnie ważny w regionach biednych, które charakteryzują się niskim poziomem rozwoju²¹. Są to regiony peryferyjne, oddalone od centrów gospodarczych, a także specjalizujące się w produkcji rolniczej oraz leśnej, bądź gospodarce surowcowej, opierające produkcję na taniej oraz pracochłonnej sile roboczej, a także charakteryzujące się niskim poziomem rozwoju zarządzania, infrastruktury, innowacyjności oraz przedsiębiorczości

22

.

Realizacja projektu lokalnego rozwoju gospodarczego składa się z czterech operacji, które są etapami przygotowania projektu²³

:

1) identyfikacji potrzeb poprzez badania,

¹⁸Drejska, N., 2014, Local self-governments as actors in local development - a perspective of inhabitants of the Warsaw suburban area, [w:] Agrarian perspectives XXIII. The community-led rural development. Proceedings of the 23th International Scientific Conference, Prague, s. 275.

¹⁹Owsiak S. (red.), 2015, Determinanty rozwoju Polski Finanse Publiczne, Wyd. PTE, Warszawa, s. 263.

²⁰Pietrzyk I., 2004, Polityka regionalna Unii Europejskiej, Wyd. PWN, s. 32.

²¹Kogut-Jaworska M., 2011, Rozwój lokalny i regionalny, Wyd. C.H., Warszawa, s. 132.

²²Owsiak S. (red.), 2015, Determinanty rozwoju Polski Finanse Publiczne, Wyd. PTE, Warszawa, s. 261.

²³Rosner Andrzej (red.), 2007, Zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów

wiejskich a zróżnicowanie dynamiki przemian, Wyd. Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk, Warszawa, s. 14.

Page 21

19

2) określenia doboru rozwiązań technicznych, które uważane są za najlepsze i możliwości ich realizacji,

3) oszacowania możliwości ekonomicznych i technicznych,

4) projektu wstępnego wykonania.

Powodzenie rozwoju lokalnego można określić za pomocą czynników, takich jak²⁴

:

- istnienie przywództwa inspirującego decydentów, a także zdolnego do zmobilizowania członków lokalnej zbiorowości,

- współuczestnictwo w podejmowaniu działań wszystkich kategorii ludności,

- zdefiniowanie zasad kierunkowych i precyzyjna ocena celów przed ostatecznym przejęciem ich,

- zaufanie oraz współpracę i inne.

Na ryzyko rozwoju składają się pewne ograniczenia, takie jak²⁵

:

- złe umiejscowienie kategorii rozwój,

- mała produktywność siły roboczej,

- brak odpowiednich zasobów materialnych i finansowych rozwoju,

- brak wiedzy i doświadczenia odnośnie gospodarki i prowadzenia interesów

- lokalny system nadzoru oraz kontroli nad prowadzoną, a także podejmowaną działalnością, i inne.

Rozwój przebiega na wielu płaszczyznach, takich jak płaszczyzna gospodarcza, środowiskowa, społeczna czy kulturalna. Są one wzajemnie powiązane wieloma zależnościami²⁶

.

Głównym czynnikiem rozwoju regionalnego jest rozwój gospodarczy, stymuluje on także rozwój innych elementów. Dla rozwoju gospodarczego bardzo ważne są inwestycje i jak zauważają M. Smoleń oraz L. Urban poprzez wydatki na inwestycje powiększany jest majątek jednostki samorządowej, co służy rozwojowi gospodarczemu oraz społecznemu.

Inwestycje które podejmowane są przez samorządy terytorialne są bardzo ważnym czynnikiem rozbudowy infrastruktury społecznej oraz technicznej jednostki. Toteż

²⁴Koźuch A. (red.), 2008, Zarządzanie finansami lokalnymi a rozwój obszarów wiejskich, Wyd. TNWZ, s. 58.

²⁵Owsiak S. (red.), 2015, Determinanty rozwoju Polski Finanse Publiczne, Wyd. PTE, Warszawa, ss. 262-263.

²⁶Kowalewska M., 2015, Regionalne zróżnicowanie poziomu rozwoju gospodarczego w Polsce, Problemu rozwoju regionalnego i lokalnego w Polsce, Wyd. Urzędu Miasta w Pułtusk, Pułtusk, s. 50.

Page 22

20

wielkość inwestycji traktuje się jako ważny wskaźnik rozwoju. Odpowiednio dobrane inwestycje mogą zapewnić przyszłe dochody dla jednostek samorządu terytorialnego²⁷

.

2.2 Wsparcie rozwoju lokalnego w ramach Unii Europejskiej

Całkowita wielkość środków wspólnotowych w latach 2007-2013 dla Polski to około 91 mld euro. Ponad połowa, tj. prawie 60 mld euro pochodziła z Funduszu Spójności i funduszy strukturalnych, co stanowiło ok. 19% środków przeznaczonych dla całej Unii Europejskiej w ramach polityki spójności. Dla porównania w latach 2004-2006 Polska

otrzymała jedynie 6% środków unijnych
28

Tabela 1. Struktura środków pochodzących z UE według funduszy w latach 2007-2013

Środki UE

Narodowa strategia spójności 2007-2013

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

52,3%

Europejski Fundusz Społeczny

14,9%

Fundusz Spójności

32,8%

Razem

100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sadowski, Deoniziak, Świdorski, 2007, Mechanizmy finansowe jako nowe źródła finansowania rozwoju Polski, Wyd. Europrimus Consulting, Warszawa, ss. 16-17.

Ponad 50% środków otrzymanych przez Polskę w latach 2007-2013 w ramach Narodowej Strategii Spójności pochodziło z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, prawie 33% pochodziło z Funduszu Spójności, zaś prawie 15% z Funduszu Społecznego (tab. 1). Wymienione fundusze służą realizacji takich celów jak²⁹

:

1. dążenie do konwergencji państw członkowskich i regionów.
2. regionalna konkurencyjność i zwiększenie zatrudnienia.
3. Europejska Współpraca Terytorialna

²⁷Smoleń M., Urban L., 2010, Inwestycje w procesie kreowanie rozwoju gospodarki regionu.

Przedsiębiorstwo i Region, Rzeszów, nr 2, s. 26-30, <https://www.ur.edu.pl/file/28629/02.pdf>, [data dostępu: 29.01.2015 r.].

²⁸Bąk, Chmielewski, 2007, Raport o rozwoju i polityce regionalnej, Wyd. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, s. 17.

²⁹Famułska T., 2009, Gospodarka finansowa jednostek samorządu terytorialnego w warunkach integracji europejskiej, Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice, ss. 46-47.

Page 23

21

Pomoc udzielana w ramach powyższych funduszy służy przede wszystkim wspieraniu rozwoju obszarów miejskich, a także odnowie obszarów wiejskich, o niekorzystnym położeniu geograficznym, bądź niesprzyjających warunkach przyrodniczych³⁰

.

Tabela 2. Alokacja środków Funduszu Spójności oraz funduszy strukturalnych w ramach realizowanych celów z wyszczególnieniem poszczególnych krajów członkowskich Unii Europejskiej w latach 2007-2013 [w mln euro]

Kraj

Cel 1

Cel 2

Cel 3

Pomoc

przejściowa

fundusze

strukturalne

Fundusz

spójności
Fundusze
strukturalne
Fundusz
Spójności
Austria

-

-

762

-

72

-

Belgia

-

-

1,265

-

138

577

Bułgaria

3,863

2,010

-

-

-

-

Cypr

-

193

-

-

22

362

Czechy

15,111

7,809

172

-

244

-

Dania

-

-

452

-

74

-

Estonia

1,986

1,016

-
-
42
-
Finlandia
-
-
779
-
90
489
Francja
2,830
-
9,001
-
573
-
Grecja
8,3580
3,280
-
-
134
6,346
Hiszpania
18,681
-
2,926
3,242 364
5,763
Holandia
-
-
1,473
-
166
-
Irlandia
-
-
260
-
63
419
Litwa
2,955
2,028
-
-

86
-
Luksemburg
-
-
45
-
12
-
Łotwa
2,640
1,358
-
-
72
-
Malta
493
251
-
-
12
-
Niemcy
10,527
-
8,274
-
439
3,760
Polska
39,387 19,513
-
-
486
-
Portugalia
15,201
2,715
435
-
54
659
Rumunia
11,115
5,755
-
-
-
-

Słowacja
6,214
3,424
398
-
167
-
Słowenia
2,401
1,236
-
-
67
-
Szwecja
-
-
1,078
-
206
-
Węgry
12,622
7,570
-
-
279
1,860
Wielka
Brytania
2,429
-
5,336
-
193
1,038
Włochy
18,820
-
4,540
-
556
1,263
Razem
175 58,158
37,197
3,242 4.690
22,694

Źródło: wykonanie własne na podstawie Famulska T., 2009, Gospodarka finansowa jednostek samorządu terytorialnego w warunkach integracji europejskiej, Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach,

Katowice, ss. 47-48.

30Wysokińska Z., 2010. Integracja Europejska, Europeizacja polityki ekonomiczno-społecznej w Unii Europejskiej i umiędzynarodowienie rynków Nowych Krajów Członkowskich Europy Wschodniej, Wyd. PWN, Warszawa, s. 173.

Page 24

22

Przedstawione w tabeli nr 2 dane informują jakie kwoty zostały przeznaczone na zrealizowanie poszczególnych celów w różnych państwach. Na jej podstawie można zauważyć, że Polska w każdym celu w którym była wspierana otrzymała najwyższą, bądź prawie najwyższą kwotę wsparcia.

2.3 Rodzaje funduszy i programów

Strategia dysponowania funduszami w analizowanym czasie określona była w dokumencie, którego nazwa brzmi: Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013.

Strategia wdrażana była za pomocą 33 programów operacyjnych - 16 regionalnych programów operacyjnych, 5 programów krajowych i 12 programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej, a także Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa.

Programy podzielone były na priorytety, zaś te na działania, poddziałania

31

.

Polityka strukturalna, regionalna oraz polityka spójności dotyczą interwencji Wspólnot Europejskich, których wspólnym głównym celem jest niwelowanie różnic w poziomie rozwoju ekonomicznego państw i regionów

32

. Ich finansowanie realizowane jest

za pomocą następujących funduszy strukturalnych. Fundusze strukturalne są to tworzone w budżecie Wspólnoty fundusze, które mają umożliwić pomoc w restrukturyzacji oraz modernizacji gospodarki krajów przynależących do Unii Europejskiej poprzez interwencję w kluczowych regionach i sektorach

33

. Do funduszy strukturalnych zaliczają się:

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Europejski Fundusz Społeczny (EFS)

34

.

Europejski Fundusz Społeczny (EFS) jest jednym z funduszy strukturalnych, służącym do osiągnięcia spójności gospodarczej oraz społecznej, a także wysokiego poziomu zatrudnienia na obszarze Unii Europejskiej

35. Cel osiągnięty ma zostać poprzez

finansowanie działań w pięciu obszarach wsparcia. Fundusz ten umożliwia dofinansowanie

31Jemiołczyk B., 2010 Poradnik dla radnych ABC samorządu, Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, Warszawa, ss. 22-24.

32[http://www.funduszeuropejskie.2007-](http://www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/czysafundusze.aspx)

2013.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/czysafundusze.aspx, [dostęp 08.05.2016].

33Rowiński J., 2009, Wpływ funduszy współfinansowanych ze środków UE na rozwój regionów wiejskich w Polsce, Wyd. Państwowy Instytut badawczy, Warszawa, s. 35.

34Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych, <http://mazowia.eu/przedsiębiorczosc/slownik-pojec-wystepujacych-w-po-kl-w-efs.html>, [dostęp: 01.05.2016].

35Kawecka-Wyrzykowska E., 2001, Unia Europejska Przygotowania Polski do członkostwa, Wyd. Instytut Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego, Warszawa, s. 39.

Page 25

warsztatów, szkoleń, wspiera zatrudnienie. Dzięki środkom z tego funduszu poprawiana jest jakość oraz dostępność miejsc pracy³⁶

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego jest największym funduszem. Jego głównym celem jest wyrównywanie różnic pomiędzy biedniejszymi a bogatszymi i lepiej rozwiniętymi regionami. Fundusz ten ma na celu wzmocnienie spójności społecznej oraz gospodarczej Unii Europejskiej poprzez działania korygujące dysproporcje między poszczególnymi regionami³⁷

. Z tego funduszu mogą być finansowane projekty unijne, których celem jest pomoc opóźnionym w rozwoju regionom. Z tego właśnie funduszu Unia Europejska wspiera rozwój i powstawanie nowych miejsc pracy³⁸

Fundusz Spójności jest to fundusz, którego celem jest zredukowanie dysproporcji społecznych i gospodarczych oraz promowanie rozwoju. Fundusz ten wspiera środowisko oraz transport. Jego głównymi odbiorcami są jednostki samorządu terytorialnego, zwłaszcza przy dużych projektach inwestycyjnych dotyczących zakresu ochrony środowiska. Środki z tego Funduszu otrzymują ogółem kraje, a nie regiony i są one kierowane do państw, których Produkt Narodowy Brutto per capita jest niższy od 90% średniej dla państw Unii Europejskiej³⁹

. Fundusz Spójności od funduszy strukturalnych odróżnia to, że jest on adresowany do państw, a nie do pojedynczych regionów⁴⁰

Wspólna Polityka Rolna – są to wszystkie przedsięwzięcia podejmowane przez UE, które dotyczą sektora rolnego, mające na celu wypełnienie postanowień zapisanych w Traktacie o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej

41

. Przede wszystkim obejmuje ona leśnictwo, rolnictwo, ogrodnictwo oraz uprawę winorośli⁴²

. Podstawowymi zasadami

WPR jest zasada jednolitego rynku, czyli nieograniczonego przepływu produktów rolnych pomiędzy państwami członkowskimi, zasada preferencji Unii Europejskiej dotycząca preferencji towarów UE oraz zasada finansowej solidarności, dotycząca podziału kosztów finansowania pomiędzy wszystkie państwa członkowskie.

³⁶Wojtaszczyk K. A., 2004, Encyklopedia Unii Europejskiej, Wyd. Poznańskie Zakłady Graficzne, Poznań, s. 105-106.

³⁷Komisja Europejska, http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/pl/funding/erdf/, [dostęp: 01.05.2016].

³⁸<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady-dzialania-funduszy/czym-sa-fundusze-europejskie/>, [dostęp 08.05.2016].

³⁹<http://www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/czysafundusze.aspx>, [dostęp 08.05.2016].

⁴⁰Unia Europejska, <http://uniaeuropejska.org/fundusz-spojnosci/>, [dostęp: 2.05.2016]

⁴¹Przybylska K. (red.), 2015, Dekada Polski w Unii Europejskiej, Wyd. PWN, s. 19.

⁴²Kozak M., Pyszkowski A., Szewczyk R., 2001, Słownik Rozwoju Regionalnego, Wyd. Polska Agencja Rozwoju Regionalnego, Warszawa, s. 12.

WPR dzieli się na dwa filary. I filar określa politykę rynkowo-cenową, natomiast II filar określa politykę strukturalną, która ma na celu wyrównanie warunków rozwoju za pomocą

Programu Rozwoju Obszarów wiejskich. PROW realizowany jest w państwach członkowskich UE oraz współfinansowany za pomocą EFRROW (Europejskiego Funduszu Rolniczego Rozwoju Obszarów Wiejskich). PROW na lata 2007-2013, umożliwił dofinansowanie projektów rozwojowych gmin wiejskich⁴³

.
43Rowiński Janusz, 2008, Projekt Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, Wyd Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa, s. 11.

Page 27

25

Rozdział 3. Charakterystyka gminy Kadzidło

Siedzibą władz gminy Kadzidło jest wieś Kadzidło. Organami gminy jest Rada Gminy oraz wójt Gminy. W gminie Kadzidło Rada Gminy liczy 15 radnych. Organy gminy wykonują swoje zadania przy pomocy Urzędu Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych. Rada Gminy jest organem stanowiącym i kontrolnym gminy, z wyłączeniem spraw rozstrzyganych przez mieszkańców w drodze referendum. Wewnętrznymi kolegialnymi organami rady są komisje rady. Na podstawie uchwały Rady Gminy w gminie Kadzidło powołane są 4 stałe komisje rady:

- 1) Komisja Budżetu i Rozwoju Gminy,
- 2) Komisja Rewizyjna,
- 3) Komisja Rolnictwa, Planowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska,
- 4) Komisja Kultury, Oświaty i Zdrowia.

Jednostkami organizacyjnymi gminy Kadzidło są

44

:

1. Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji,
2. Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli,
3. Ośrodek Pomocy Społecznej,
4. Zespół Placówek Oświatowych w Dylewie,
5. Zespół Placówek Oświatowych w Kadzidle,
6. Zespół Szkół w Wachu,
7. Zespół Szkół w Chudku z filią Szkoły Podstawowej w Kierzku,
8. Szkoła Podstawowa w Jazgarce,
9. Publiczne Gimnazjum w Kadzidle,
10. Szkoła Podstawowa w Siarczej Łące,
11. Szkoła Podstawowa w Czarni,
12. Szkoła Podstawowa w Glebie.

3.1 Położenie geograficzne

Gmina Kadzidło położona jest w powiecie ostrołęckim, w północnej części województwa mazowieckiego, w regionie zwanym Kurpiami. Zajmuje obszar 259 km²

i

44Uchwała nr VII/27/03 Rady Gminy w Kadzidle z dnia 14 marca 2003r. w sprawie Statutu Gminy Kadzidło.

Page 28

26

znajduje się na 3 miejscu w województwie pod względem powierzchni, jest największą gminą w powiecie ostrołęckim. Jest położona w odległości 20 km od Ostrołęki i około 140 km od Warszawy. Graniczy z gminami: Myszyniec, Baranowo, Lelis, Zbójna, Łyse. W centrum terytorium gminy położona jest największa gminna miejscowość Kadzidło (rys. 1).

Rysunek 1. Granice gminy Kadzidło

Źródło: Urząd Gminy Kadzidło, http://www.kadzidlo.pl/mapa_gmina.htm, [dostęp: 25.04.2016]

Charakterystyczne dla tego regionu są naprzemiennie występujące pasma leśne, porastające przez wydmy stanowiące około 40 % powierzchni gminy Kadzidło. Gmina położona jest w dorzeczu Narwi, do której wpływają Rozoga, Omulew, Szkwa i Piasecznica-rzeki znajdujące się. Wody powierzchniowe znajdujące się na terenie gminu zaliczone zostały do II klasy czystości. Gmina nie posiada dużych naturalnych bądź sztucznych zbiorników wodnych.

Tabela 3. Struktura powierzchni użytków rolnych na koniec 2014 roku (w ha)

Wyszczególnienie Powierzchnia w ha

% udział w użytkach rolnych ogółem

Grunty orne

4480,28

31,59

Sady

10,20

0,07

Łąki i pastwiska

9692,29

68,34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Page 29

27

Prawie 70 % użytków rolnych, których ogólna powierzchnia wynosi 14182,77 ha stanowią łąki i pastwiska. Ponad 30% stanowią grunty orne, zaś w niewielkiej części sady (tab. 3).

3.2 Podstawowe charakterystyki społeczno-demograficzne

Miejscowości w gminie Kadzidło można pogrupować pod względem liczby mieszkańców, a przedstawia się to następująco:

Do 50 osób

- 2 wsie,

Od 51 do 100 osób

- 3 wsie,

Od 101 do 200 osób

- 3 wsie,

Od 201 do 300 osób

- 8 wsi,

Od 301 do 400 osób

- 4 wsi

Od 401 do 500 osób

- 1 wieś,

Powyżej 500 osób

- 4 wsie.

Do największych miejscowości należą wsie: Kadzidło, Dylewo i Wach. W gminie Kadzidło zamieszkuje ogółem 1146 osób (stan na 31.12.2014r), co stanowi ok 13% ludności powiatu ostrołęckiego. Na 1 km² powierzchni gminy przypada średnio 44 mieszkańców. W porównaniu do roku 2002 liczba mieszkańców wzrosła o 5%. Średni wiek mieszkańców gminy Kadzidło wynosi 36,3 lat i jest dużo niższy od średniego wieku mieszkańców nie tylko województwa mazowieckiego, ale także mieszkańców całej Polski. W 2014 r. odnotowano w gminie dodatni przyrost naturalny na poziomie 12. Współczynnik dynamiki demograficznej w gminie, wynoszący 1,19 (co oznacza stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów) jest znacznie większy od współczynnika dla

województwa i dla całego kraju. Wskaźnik feminizacji wynosi 105, tj. na 100 mężczyzn przypada 105 kobiet.

W 2014 roku 22,1% mieszkańców gminy Kadzidło było w wieku przedprodukcyjnym, 64,1% w wieku produkcyjnym, a 13,8% mieszkańców w wieku poprodukcyjnym⁴⁵

.

45

Strona internetowa http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Kadzidlo, [dostęp 12.05.2016].

Page 30

28

Rysunek 2. Piramida wieku mieszkańców gminy Kadzidło w 2014 roku

Źródło: strona internetowa http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Kadzidlo.

Struktura wieku w gminie Kadzidło rozkłada się podobnie dla kobiet i mężczyzn (rys. 2).

Największą grupę stanowią osoby w wieku 15-39 lat. Liczba dzieci od wyżu demograficznego ok 20 lat temu stopniowo spada. Kolejny wyż można zaobserwować wśród ludności w wieku 50 lat. Po tym wieku liczba osób starszych stopniowo maleje, chociaż liczba kobiet powyżej 60 lat zmniejsza się bardzo powoli.

Rysunek 3 Struktura wykształcenia mieszkańców gminy Kadzidło w 2011 roku

10,10%

0,90%

7,90%

16,00%

23,00%

7,30%

30,20%

4,60%

Wyższe

Policealne

Średnie ogólnokształcące

Średnie zawodowe

Zasadnicze zawodowe

Gimnazjalne

Podstawowe ukończone

Niepełne podstawowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku.

Według danych z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku najwięcej mieszkańców, ok. 30% miało wykształcenie podstawowe ukończone (rys. 3). 23% mieszkańców ma wykształcenie zasadnicze zawodowe, 16% średnie zawodowe zaś ok.

Page 31

29

10% wykształcenie wyższe. Pozostali mają wykształcenie średnie ogólnokształcące, gimnazjalne, niepełne podstawowe i policealne.

Rysunek 4. Struktura zatrudnienia w gminie Kadzidło w 2014 roku

67,70%

11,90%

7,30%

0,40%

Sektor rolniczy

Przemysł i budownictwo

Sektor usługowy

Sektor finansowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, 2014
W 2014 roku 67,7% mieszkańców gminy aktywnych zawodowo pracowało w sektorze rolniczym (leśnictwie, rolnictwie, łowiectwie i rybactwie), 11,9% aktywnych zawodowo zatrudnionych było w przemyśle i budownictwie, 7,3% pracowało w sektorze usługowym (handel, transport, naprawa pojazdów, informacja i komunikacja, zakwaterowanie i gastronomia), a 0,4% pracowało w sektorze finansowym (obsługa rynku nieruchomości, działalność ubezpieczeniowa i finansowa) (rys 4).

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł w 2014 roku 9,8%. Udział ten w stosunku do roku 2012 zmalał, gdyż wyniósł 11,2% Przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gminie wynosi 3414,19 brutto, co stanowi 85,30% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w Polsce⁴⁶

3.4 Infrastruktura

Stan dróg na 31.12.2004 rok wynosił 1647,63 km. Przez teren gminy przebiega z południa na północ droga krajowa numer 53, łącząca ze sobą dwa miasta: Ostrołękę i Olsztyn. Większość miejscowości połączona jest z siedzibą gminy promieniście rozkładającym się układem dróg powiatowych.

46

Strona internetowa http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Kadzidlo, [dostęp 12.05.2016].

Page 32

30

Długość sieci kanalizacyjnej na koniec 2004 roku wynosiła 15,2 km. Wykonane zostało 355 przyłączy do budynków, których łączna długość wyniosła 6,0 km. Łącznie z przyłączami na terenie gminy na koniec 2004 roku istniało 106,9 km wodociągów oraz 21,1 km kanalizacji. Zużycie wody z wodociągu przypadające na jednego mieszkańca wynosiło 30,7m³

na rok

47

W 2014 roku na terenie gminy użytkowana była jedna oczyszczalnia ścieków, oddana do użytku w 2003 roku. Liczba osób, korzystających z oczyszczalni ścieków wyniosła 3160. W 2014 roku użytkowane były także zbiorniki bezodpływowe, których liczba wyniosła 1531 oraz 32 oczyszczalnie przydomowe.

W 2014 roku 70,1% ludności korzystała z instalacji wodociągowej. W stosunku do roku 2012 nastąpił wzrost o ponad 20 punktów procentowych. 29,4% mieszkańców korzystało z instalacji kanalizacyjnej, podczas gdy dwa lata wcześniej z instalacji tej korzystało jedynie 15%. Niewielki wzrost nastąpił w użytkowaniu instalacji gazowej, gdyż w 2012 roku korzystało z niej 7,2% mieszkańców zaś w 2014 8,3%⁴⁸

3.3 Finanse samorządowe

Dochody ogółem budżetu gminy w 2014 roku wyniosły 36,3 mln zł, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosło 3167 zł, zaś wydatki wyniosły 36 mln zł, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosło 3143 zł. Dochodami gminy Kadzidło w 2014 roku były subwencje ogólne w wysokości 18,9 mln zł, w tym część oświatowa subwencji ogólnej w wysokości 11,4 mln zł, dotacje w wysokości 8,7 mln zł oraz dochody własne 8,7 mln zł. Wydatki zaś możemy podzielić na wydatki bieżące, których wartość wyniosła 30,5 mln zł, w tym wydatki bieżące na wynagrodzenia w wysokości 11,9 mln zł, oraz wydatki majątkowe które wyniosły 5,5mln zł.

47Uchwała nr VII/27/03 Rady Gminy w Kadzidło z dnia 14 marca 2003r. w sprawie Statutu Gminy Kadzidło.

48Polska w liczbach, http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Kadzidlo, [dostęp:18.03.2016].

Tabela 4. Dochody i wydatki budżetu gminy według działów na koniec 2014 roku

(w %)

Dział

Dochody Wydatki

Rolnictwo i łowiectwo

3,1

2,2

Transport i łączność

3,5

14,2

Gospodarka mieszkaniowa

0,1

0,2

Administracja publiczna

0,2

7,6

Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa

0,1

1,3

Różne rozliczenia

52,4

0,0

Oświata i wychowanie

2,6

44,5

Pomoc społeczna i pozostałe zadania

15,3

17,6

Edukacyjna opieka wychowawcza

0,7

1,1

Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

3,4

5,3

Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

-

3,1

Kultura fizyczna

-

0,5

Dochody od osób prawnych i od osób fizycznych

19,2

-

Działalność usługowa

-

0,1

Ochrona zdrowia

-

0,4

Pozostałe

0,3

0,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Największe wpływy do budżetu gminy pochodziły z tytułu różnych rozliczeń (tab.

4). Duże znaczenie miały także dochody z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych. Dochody własne gminy, w dochodach ogółem stanowiły w 2014 roku 23,9%, z czego największy wpływ stanowiły środki z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych.

Największa część środków pieniężnych gminy poświęcona była na oświatę i wychowanie a także pomoc społeczną. W 2014 roku w gminie 100% wydatków majątkowych zostało przeznaczonych na cele inwestycyjne. Stanowiły one 15,3% wydatków ogółem.

Page 34

32

Rozdział 4. Projekty rozwojowe w gminie Kadziło

Na 259 gmin wiejskich na terenie województwa mazowieckiego gmina Kadziło zajęła 3 miejsce pod względem pozyskiwania środków z funduszy europejskich. Tylko z programu RPO pozyskała aż 34 mln złotych. Z wypowiedzi wójta gminy Dariusza Łukaszewskiego na łamach Nowin Kadzidlańskich wynika, iż władze są zadowolone z wykonanych inwestycji. Wójt uważa, iż pieniądze zostały celnie ulokowane. Jako najważniejsze inwestycje wymienione zostały: kanalizacja w Kadzidle, stacja uzdatniania wody, rozbudowa oczyszczalni ścieków, wodociągi, boiska sportowe, hale, bieżnie, renowacja stadionu, place zabaw. Do każdej unijnej złotówki gmina dołożyła na ogół od 20 do 40 groszy

49

.

4.1 Zakres projektów realizowanych na terenie gminy

Na terenie gminy Kadziło zostały zrealizowane inwestycje dofinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach polityki spójności oraz Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Wspólnej Polityki Rolnej. W tabeli nr 5 przedstawiono główne inwestycje zrealizowane na terenie gminy Kadziło, wraz z udostępnioną informacją na temat nazwy priorytetu, działania, funduszu, programu oraz kwotami dofinansowania oraz kwotami wkładu własnego.

49 Łukaszewski D., 2012, Nowiny Kadzidlańskie, nr 1 (20) 2012, Kadziło, ISSN 1898-3693, ss. 3-5.

Page 35

33

Tabela 5. Projekty realizowane na terenie gminy Kadziło w latach 2007-2015 dofinansowane z funduszy unijnych

L.p

Tytuł projektu

Numer i nazwa priorytetu

Numer i nazwa

działania

Fundusz Program

Kwota

projektu

(zł)

Kwota
dofinanso-
wania (zł)
Wkład
własny
(zł)

Okres
realizacji

1

Kanalizacja sanitarna Kadzidło z
rozbudową oczyszczalni ścieków i
wodociągu

IV Środowisko, zapobieganie
zagrożeniom i energetyka

4.1 Gospodarka wodno-
ściekowa

EFFR RPO WM 12355433 10143551 2211882

23.03.2009-

31.12.2012

2

"Kompleksowa baza sportowa na terenie
gminy Kadzidło"

VII Tworzenie i poprawa
warunków dla rozwoju kapitału
ludzkiego

7.2 Infrastruktura

służąca edukacji

EFFR RPO WM

8896813

7442184 1454629

11.03.2008-

31.05.2011

3

"Nowoczesna baza kulturalna szansą na
rozwój turystyki na Kurpiowszczyźnie" (
Chudek, Golanka, Kuczyńskie)

VI Wykorzystanie walorów
naturalnych i kulturowych dla
rozwoju turystyki i rekreacji

6.1 Kultura

EFFR RPO WM

1177455

894513 282943

20.02.2010 r.

– 31.12.2010 r

4

Odnowa centrum wsi Kadzidło

bd.

bd.

EFRR RPO WM

bd.

568545 bd.

5

"Kanalizacja sanitarna dla miejscowości Kadzidło - centrum i osiedle Podtatarze z rozbudową oczyszczalni ścieków i wodociągu w Kadzidle"

IV Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka

4.1 Gospodarka wodno-ściekowa

EFRR RPO WM 14470353 11917783 2552570

9.06.2010 r -

30.10.2012 r

6

"Budowa wodociągu w miejscowościach: Strzałki, Brzozówka, Chudek, Gleba, Kierzek, Piasecznia, Kolonie Kadzidła i Kolonie Dylewa wraz z rozbudową stacji wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w Kadzidle"

IV Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka

4.1 Gospodarka wodno-ściekowa

EFRR RPO WM

8556218

7272786 1283433

22.06.2009-

29.11.2013

7

Zagospodarowanie centrum miejscowości Kadzidło poprzez przebudowę placów parkingowych, chodników i oświetlenia ulic

Oś 4 LEADER

413 Wdrażanie

lokalnych strategii rozwoju

EFROW PROW

bd.

348000 bd.

24.11.2010-

30.09.2010

8

Przebudowa budynku komunalnego w Piaseczni z adaptacją na świetlicę wiejską

Oś 3 Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej

313, 322, 323 Odnowa i
rozwój wsi
EFRROW PROW
827781

500000 bd.
11.01.2012-
30.11.2012

9

Przebudowa strażnicy OSP w Krobi z
adaptacją pod działalność kulturalną.

OŚ 3 Jakość życia na obszarach
wiejskich i różnicowanie
gospodarki wiejskiej

313, 322, 323 Odnowa i
rozwój wsi
EFRROW PROW
512353

312425 bd.
11.01.2012-
30.11.2012

10

Zagospodarowanie centrum miejscowości
Kadzidło poprzez przebudowę placu
parkingowego i zabawowego wraz z
oświetleniem.

OŚ 4 LEADER
413 Wdrażanie
lokalnych strategii
rozwoju

EFRROW PROW
284807
185240 bd.

11.06.2012-
30.09.2012

Page 36

34

L.p

Tytuł projektu

Numer i nazwa priorytetu

Numer i nazwa
działania

Fundusz Program

Kwota

projektu

(zł)

Kwota

dofinanso-
wania (zł)

Wkład

własny

(zł)

Okres
realizacji

11

Przebudowa budynku zlewni mleka w
Tatarach z adaptacją na świetlicę wiejską
OŚ 3 Jakość życia na obszarach
wiejskich i różnicowanie
gospodarki wiejskiej
313, 322, 323 Odnowa i
rozwój wsi

EFRRROW PROW

441188

269027 bd.

11.01.2012-

30.09.2012

12

Budowa kompleksu sportowego "Moje
Boisko Orlik 2012"

OŚ 3 Jakość życia na obszarach
wiejskich i różnicowanie
gospodarki wiejskiej

313, 322, 323 Odnowa i
rozwój wsi

EFRRROW PROW

1020053

391074 bd.

01.01.2012 -

31.08.2012

13

Zagospodarowanie otoczenia obiektu
sportowego Orlik w Dylewie

OŚ 4 LEADER

413 Wdrażanie
lokalnych strategii
rozwoju

EFRRROW PROW

95028

61806 bd.

30.11.2012

14

Urządzenie siłowni zewnętrznych w
Kadzidle

OŚ 4 LEADER

413 Wdrażanie
lokalnych strategii
rozwoju

EFRRROW PROW

63591

41360 bd.

21.08.2014-

30.09.2014

15

Aktywizacja społeczno-zawodowa osób
bezrobotnych na terenie gminy Kadzidło

VII Promocja integracji

społecznej

7.1. Rozwój i

upowszechnianie

aktywnej integracji

EFS

POKL

bd.

129496 15192

01.06.2009 -

30.11.2009 r.

16

Wyrównywanie szans edukacyjnych

przez dodatkowe zajęcia rozwijające

kompetencje kluczowe

IX Rozwój wykształcenia i

kompetencji w regionach.

9.1 Wyrównywanie

szans edukacyjnych i

zapewnienie wysokiej

jakości usług eduka-

cyjnych świadczonych

w systemie oświaty

EFS

POKL

bd.

98040 bd.

16.09.2014-

30.06.2015

17

Aktywizacja społeczno-zawodowa osób
bezrobotnych na terenie gminy Kadzidło

VII Promocja integracji

społecznej

7.1. Rozwój i

upowszechnianie

aktywnej integracji

EFS

POKL

bd.

86999 10207

01.06.2008 -

31.05.2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych od jednostek organizacyjnych gminy Kadzidło
oraz uzyskanych ze strony internetowej Samorządu

Największą kwotą dofinansowania został objęty projekt rozbudowy Kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Kadzidło - centrum i osiedle Podtatarze z rozbudową oczyszczalni ścieków i wodociągu w Kadzidle" (tab. 5). Wyniosła ona 11 917 782,85 i stanowiła ponad 80% wartości całej inwestycji. Dużą kwotę dofinansowania gmina Kadzidło otrzymała także na zrealizowanie inwestycji dotyczących kanalizacji sanitarnej w Kadzidle z rozbudową oczyszczalni ścieków i wodociągu, bazy sportowej oraz bazy kulturalnej.

4.2. Projekty rozwojowe w opinii mieszkańców i wójta

Na potrzeby realizacji celów szczegółowych, zostało przeprowadzone badanie ankietowe z wójtem gminy Kadzidło Dariuszem Łukaszewskim oraz badanie ankietowe wśród mieszkańców gminy. Pytania sformułowane były w różnej formie i różnej skali. Wójt gminy otrzymał kwestionariusz ankiety w wersji papierowej, natomiast badanie ankietowe wśród mieszkańców zostało przeprowadzone w kwietniu oraz maju 2016 roku w formie elektronicznej. Wzięło w nim udział 72 osoby, 28 mężczyzn i 44 kobiety. Grupa ankietowanych była wybrana przypadkowo. Kwestionariusz składał się z dwóch części. W pierwszej części ankietowani odpowiedzieli na pytania, w drugiej zaś wypełnili dane o sobie. Udzielone odpowiedzi zostały przedstawione oraz porównane z wynikami ankiety wypełnionej przez wójta gminy.

Z odpowiedzi wójta wynika, iż gmina Kadzidło złożyła ok. 11-15 aplikacji projektowych do konkursu o dofinansowanie ze środków z UE, przy czym ok. 90% z nich otrzymało dofinansowanie. Wójt gminy uważa, iż liczba przygotowanych wniosków w latach 2007-2013 była wystarczająca. Składane projekty dotyczyły:

gospodarki ściekami,
gospodarki odpadami,
gospodarki wodnej (zaopatrzenie i uzdatnianie),
infrastruktury komunikacyjnej,
budowy oraz modernizacji szkół,
rozwoju kultury.

Wnioski o przyznanie dofinansowania zostały opracowane przez pracowników gminy, którzy wzięli udział w szkoleniach dotyczących obiegania się o dofinansowanie inwestycji z Funduszy Europejskich. Wójt pytany o źródła informacji dotyczących dofinansowania, które istnieją, bądź istniały od 2007 roku w gminie Kadzidło zaznaczył

wszystkie z wymienionych propozycji i uszeregował, poczynając od tych, które jego zdaniem najlepiej dostarczają mieszkańcom informacji:

1. strona internetowa,
2. informacje na tablicach informacyjnych przy sołectwach,
3. informacje przekazywane bezpośrednio przez mieszkańców,
4. lokalna prasa,
5. lokalne radio,
6. strona na Facebook-u.

Mieszkańcy gminy otrzymali w formularzu to samo pytanie. Każde z wymienionych źródeł informacji zostało przynajmniej raz zaznaczone przez ankietowanych. Oznacza to, iż informacje na temat dotacji unijnych są przekazywane wieloma drogami. Najczęściej jednak mieszkańcy zaznaczali takie źródła jak strona

internetowa, lokalna prasa oraz informacje przekazywane przez mieszkańców. Ankietowani proszeni byli także o wybranie tej propozycji, która najlepiej dostarcza informacji dotyczących dofinansowania UE. Na podstawie tych danych zostały uszeregowane odpowiedzi, poczynając od tych najczęściej wybieranych:

1. strona internetowa,
2. informacje przekazywane przez mieszkańców,
3. lokalna prasa,
4. strona na Facebook-u.
5. informacje na tablicach informacyjnych przy sołectwach.

Lokalne radio nie zostało ocenione jako najlepsze źródło informacji przez ani jednego ankietowanego.

Page 39

37

Rysunek 5. Najlepsze źródło informacji dotyczących dofinansowania UE w gminie Kadzidło wg mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań własnych.

Rysunek nr 5 pokazuje, że istnieje zgodność pomiędzy mieszkańcami i wójtem gminy, iż najlepszym źródłem informacji jest strona internetowa. Na podstawie własnych spostrzeżeń autorki można dodać, że strona www.kadzidlo.pl jest dobrze zorganizowana i systematycznie zarządzana. Dostarcza wszelkich przydatnych informacji. Można się dowiedzieć o aktualnych wydarzeniach, przetargach na inwestycje gminne. Mieszkańcy mają poczucie współuczestnictwa w życiu gminy. Dużą różnicę w postrzeganiu mają informacje na tablicach informacyjnych przy sołectwach. Według wójta jest to ważny element w komunikacji pomiędzy władzami gminy i mieszkańcami i pasuje je na drugim miejscu, co do ważności. Jednak według mieszkańców jest to najslabiej oceniana forma. Jedynie dwoje ankietowanych uznało to za najważniejszy sposób przekazywania informacji. Wydawać by się mogło, iż starsi mieszkańcy wybierając będą tą formę komunikacji, jednak wybierali oni bardziej nowoczesne sposoby dostarczania informacji równie często jak młodzi.

Według Pana Dariusza Łukaszewskiego barierami, które można spotkać w uzyskiwaniu informacji dotyczących dofinansowania projektów, są między innymi: niepełna informacja z instytucji UE, późne ogłaszanie naboru wniosków, brak instytucji informujących na terenie gminy.

Do realizacji projektów potrzebne są założenia strategiczne zapisane w strategii. Z informacji udzielonych przez wójta gminy wynika, iż strategia gminy na lata 2007-2013 została opracowana przez pracowników Urzędu Gminy. Według wójta gminy strategia ta

Page 40

38

została zrealizowana zgodnie z planem. Do realizacji określonych zadań nie zostały wykorzystane środki z Funduszy Europejskich.

Jako najważniejsze inwestycje zrealizowane na terenie gminy w omawianych latach, dofinansowane z funduszy Unii Europejskiej wójt gminy wymienia sieć wodociągową, kanalizacyjną oraz bazę sportową. Jego zdaniem inwestycje te zostały dobrze dopasowane do potrzeb mieszkańców - projekty ułatwiają ich życie, realizują w dużej mierze potrzeby mieszkańców, ułatwiają wdrażanie nowych inwestycji. Ankietowani jako najważniejsze inwestycje zrealizowane na terenie gminy w latach 2007-2015, dofinansowane z funduszy unijnych wymienili przede wszystkim budowę dróg oraz budowę sieci kanalizacyjnej. Ponad 60% ankietowanych uważa, że inwestycje te zostały dobrze dopasowane do ich potrzeb, prawie 10% uważa, iż projekty zostały źle dopasowane, natomiast prawie 30% nie ma zdania na ten temat.

Na rysunku nr 6 przedstawiono jak często padały odpowiedzi na temat zrealizowanych projektów w gminie Kadzidło w grupie badanych mieszkańców gminy. Rysunek 6. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie Kadzidło dofinansowane z Unii Europejskiej wg mieszkańców gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań własnych.

Porównując wyniki przedstawione na rysunku nr 6 z wypowiedziami wójta należy zauważyć, iż nie ma zgodności pomiędzy tymi wskazaniami. Dla mieszkańców gminy najważniejszymi zrealizowanymi inwestycjami są te dotyczące rozbudowy, bądź modernizacji dróg. Jedynie ok. 15% ankietowanych wymieniło inwestycje dotyczące

Page 41

39

kanalizacji, ok. 11% wskazało projekty dot. wodociągów, zaś ok. 8% wymieniło projekty dotyczące obiektów sportowych, które wg wójta są najważniejszymi inwestycjami wykonanymi w omawianych latach.

Rysunek 7. Ocena poziomu rozwoju gminy Kadzidło na tle innych gmin powiatu ostrołęckiego przez mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań własnych.

Wójt ocenia poziom gminy Kadzidło na tle innych gmin powiatu ostrołęckiego jako porównywalny. Tak samo uważa prawie 60% ankietowanych mieszkańców (rys. 7). Ponad 30% mieszkańców uważa, że poziom ten jest wyższy, zaś prawie 13% ocenia poziom rozwoju jako niższy. Struktura odpowiedzi w każdej z grup wiekowych była podobna.

Page 42

40

Rysunek 8. Opinie mieszkańców na temat rozwoju na terenie gminy Kadzidło w ostatnich latach

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań własnych.

Znaczna większość, bo 78% ankietowanych mieszkańców gminy uważa, że w ostatnich latach na terenie gminy Kadzidło nastąpił rozwój (rys. 8). Jedynie 15,5% ankietowanych ma przeciwne zdanie.

Rysunek 9. Ocena mieszkańców gminy Kadzidło na temat obecnej sytuacji gospodarczej, finansowej, infrastruktury w gminie Kadzidło

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań własnych.

Prawie połowa ankietowanych mieszkańców jest zadowolona z obecnej sytuacji gospodarczej, finansowej oraz infrastruktury w gminie Kadzidło (rys. 9). Około 25% ankietowanych jest niezadowolonych, zaś prawie 30% nie potrafi określić swojego stanowiska w tej sprawie.

Page 43

41

Rysunek 10. Bariery w rozwoju gminy Kadzidło według postrzegania mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań własnych.

Prawie 40% mieszkańców gminy uważa, iż największą barierą w rozwoju gminy jest brak instytucji wspierających małe i średnie przedsiębiorstwa (rys. 10). Ważna dla mieszkańców jest również słabo rozwinięta infrastruktura komunikacyjna, tj. drogi, oświetlenie, chodniki.

Kolejnym zagadnieniem poruszonym w obu badaniach, było pytanie o oczekiwania co do przyszłych inwestycji. Wójt uważa, że w gminie brakuje miejsc rekreacyjnych, ścieżek rowerowych oraz oczekuje rozbudowy sieci kanalizacyjnej oraz wodociągowej. Urząd Gminy jako beneficjent środków z Funduszy Unijnych planuje rozbudowę infrastruktury sportowej oraz inwestycje termomodernizacyjne. Natomiast według mieszkańców gminy najbardziej potrzeba inwestycji w infrastrukturę komunikacyjną - drogi, ścieżki rowerowe.

Ankietowani wskazywali także, że oczekują nowych miejsc pracy, miejsc rozrywki, wsparcia wykorzystywania odnawianych źródeł energii, świetlicy wiejskiej w Jeglijowcu, restauracji, promocję regionu i innych.

Page 44

42

Podsumowanie i wnioski

Gminy, najmniejsze jednostki samorządu terytorialnego mają szczegółowo określone zadania. Ich realizacja może być wspierana środkami zewnętrznymi, np. funduszami Unii Europejskiej. W pracy zrealizowano postawiony cel główny obejmujący ocenę zmian, które zaszły w gminie Kadzidło dzięki zrealizowaniu projektów rozwojowych, dofinansowanych z funduszy europejskich w latach 2007-2015.

W pracy zidentyfikowano projekty rozwojowe dofinansowane z funduszy europejskich. Największymi (wg wartości projektu) inwestycjami zrealizowanymi na terenie gminy w omawianych latach z wykorzystaniem dofinansowania okazały się: budowa kanalizacji z rozbudową oczyszczalni ścieków, budowa wodociągu, kompleksowej bazy sportowej, nowoczesnej bazy kulturalnej, przebudowa budynków: komunalnego, zlewni mleka, strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej a także zagospodarowanie powierzchni publicznej. Wyniki badań empirycznych wskazują na rozbieżności pomiędzy postrzeganiem przez mieszkańców a wójtem gminy pewnych zagadnień, np.:

według wszystkich ankietowanych najlepszym źródłem informacji dotyczących dofinansowań jest strona internetowa urzędu gminy. Jednak już druga co do ważności pozycja znacznie się różni. Zdaniem wójta przydatne są informacje na tablicach informacyjnych przy sołectwach, zaś dla mieszkańców jest to najmniej ważne źródło;

jako najważniejsze inwestycje zrealizowane w badanych latach mieszkańcy wymieniają budowę i modernizację dróg podczas gdy zdaniem wójta najważniejszymi inwestycjami była kanalizacja, wodociągi i obiekty sportowe, co zostało wymienione przez niewielu ankietowanych mieszkańców; większość mieszkańców uważa, że w ostatnich latach w gminie Kadzidło nastąpił rozwój, są zadowoleni z obecnej sytuacji gospodarczej, finansowej i infrastruktury gminy co zgadza się z poglądem wójta, że poziom rozwoju gminy jest porównywalny do poziomu rozwoju gmin w powiecie ostrołęckim.

Page 45

43

Bibliografia

1. Adamowicz M., 2003, Strategie rozwoju lokalnego, Wyd. SGGW, Warszawa,
2. Bąk, Chmielewski, 2007, Raport o rozwoju i polityce regionalnej, Wyd. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego,
3. Borodo A., 2006, Samorząd terytorialny system prawno finansowy, Wyd. LexisNexis, Warszawa,
4. Czaputowicz J., 2016, Administracja Publiczna, Wyd. PWN, Warszawa,
5. Domański T. Agencja Rozwoju Komunalnego w Warszawie, 1999, Strategiczne planowanie rozwoju gospodarczego gminy, Wyd. Hamal Books, Łódź,
6. Drejerska, N., 2014, Local self-governments as actors in local development - a perspective of inhabitants of the Warsaw suburban area, [w:] Agrarian perspectives XXIII. The community-led rural development. Proceedings of the 23th International Scientific Conference, Prague,
7. Famulska T., 2009, Gospodarka finansowa jednostek samorządu terytorialnego w warunkach integracji europejskiej, Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego w

Katowicach, Katowice,

8. Hausner Jerzy, 2005, *Administracja publiczna*, PWN, Warszawa, ss. 138-143.
9. Izdebski H., 2014, *Samorząd terytorialny Podstawy ustroju i działalności* Wyd. LexisNexis, Warszawa,
10. Jemiołczyk B. (red.), 2010 *Poradnik dla radnych ABC samorządu*, Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, Warszawa,
11. Kawecka-Wyrzykowska E. (red.), 2001, *Unia Europejska Przygotowania Polski do członkostwa*, Wyd. Instytut Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego, Warszawa,
12. Kogut-Jaworska M., 2011, *Rozwój lokalny i regionalny*, Wyd. C.H., Warszawa,
13. Kosek-Wojnar M., Surówka K., 2007, *Podstawy Finansów samorządu terytorialnego*, Wyd. PWN, Warszawa,
14. Kowalewska, M., 2015, *Regionalne zróżnicowanie poziomu rozwoju gospodarczego w Polsce, Problemy rozwoju regionalnego i lokalnego w Polsce*, Wyd. Urzędu Miasta w Pułtusku, Pułtusk,
15. Kozak M., Pyszkowski A., Szewczyk R., 2001, *Słownik Rozwoju Regionalnego*, Wyd. Polska Agencja Rozwoju Regionalnego, Warszawa, Page 46
- 44
16. Nowacka E., 1997, *Samorząd terytorialny w Administracji Publicznej*, Wyd. PWN, Warszawa,
17. Owsiak S. (red.), 2015, *Determinanty rozwoju Polski Finanse Publiczne*, Wyd. PTE, Warszawa,
18. Patrzałek L., 2000, *Finanse samorządowe*, Wyd. Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego, Wrocław,
19. Pietrzyk I., 2004, *Polityka regionalna Unii Europejskiej*, Wyd. PWN, s.32.
20. Kaliny-Prasznic U., *Encyklopedia prawa*, Uniwersytet Wrocławski , Wyd. C. H. Beck. Warszawa 1999r.
21. Przybylska K. (red.), 2015, *Dekada Polski w Unii Europejskiej*, Wyd. PWN,
22. Rosner A. (red.), 2007, *Zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich a zróżnicowanie dynamiki przemian*, Wyd. Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk, Warszawa,
23. Rowiński J., 2008, *Program Rozwoju Obszarów Wiejskich*, Wyd. Państwowy Instytut Badawczy,
24. Rowiński J., 2009, *Wpływ funduszy współfinansowanych ze środków UE na rozwój regionów wiejskich w Polsce*, Wyd. Państwowy Instytut badawczy, Warszawa.
25. Sadowski, Deoniziak, Świdorski, 2007, *Mechanizmy finansowe jako nowe źródła finansowania rozwoju Polski*, Wyd. Europrimus Consulting, Warszawa,
26. Smoleń M., Urban L., *Inwestycje w procesie kreowanie rozwoju gospodarki regionu. Przedsiębiorstwo i Region*, Rzeszów, 2010, nr 2, <https://www.ur.edu.pl/file/28629/02.pdf>, [data dostępu: 29.01.2015 r.].
27. Surówka K., 2013, *Samodzielność finansowa samorządu terytorialnego w Polsce*, PWE, Warszawa,
28. Wojtaszczyk K. A. (red), 2004, *Encyklopedia Unii Europejskiej*, Wyd. Poznańskie Zakłady Graficzne, Poznań,
29. Wysokińska Z., 2010. *Integracja Europejska, Europeizacja polityki ekonomiczno-społecznej w Unii Europejskiej i umiędzynarodowienie rynków Nowych Krajów Członkowskich Europy Wschodniej*, Wyd. PWN, Warszawa,

30. Art. 1 i 2 z dnia 08.03.1990 z ustawy o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2007 r. nr 48, poz. 327 z późn. zm.),

31. Art. 7 z dnia 08.03.1990 z ustawy o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2007 r. nr 48, poz. 327 z późn. zm.),

Page 47

45

32. Łukaszewski D., 2012, Nowiny Kadzidłańskie, nr 1 (20) 2012, Kadzidło, ISSN 1898-3693, ss.3-5,

33. Fundusze

Europejskie,

<http://www.funduszeuropejskie.2007->

[2013.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/czysafundusze.aspx](http://www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/czysafundusze.aspx),

[dostęp 08.05.2016],

34. Główny Urząd Statystyczny Portal Informacyjny, <http://stat.gov.pl>,

35. Komisja

Europejska,

http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/pl/funding/erdf/,

[dostęp:01.05.2016],

36. Mazowiecka

Jednostka

Wdrażania

Programów

Unijnych,

<http://mazowia.eu/przedsiębiorczosc/slownik-pojec-wystepujacych-w-po-kl-w->

[efs.html](http://mazowia.eu/przedsiębiorczosc/slownik-pojec-wystepujacych-w-po-kl-w-), [dostęp: 01.05.2016],

37. Narodowy Spis Powszechny z 2011 roku, [http://stat.gov.pl/spisy-powszechne/nsp-](http://stat.gov.pl/spisy-powszechne/nsp-2011/)

[2011/](http://stat.gov.pl/spisy-powszechne/nsp-2011/), [dostęp:21.04.2016].

38. Polska

w

liczbach,

http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Kadzidlo,

[dostęp:15.03.2016],

39. Baza

projektów

Samorządu

Województwa

Mazowieckiego,

<http://www.mazovia.pl/baza-projektow>, [dostęp: 08.05.2016],

40. Uchwała nr VII/27/03 Rady Gminy w Kadzidle z dnia 14 marca 2003r. w sprawie

Statutu Gminy Kadzidło,

41. Uchwała nr VII/27/03 Rady Gminy w Kadzidle z dnia 14 marca 2003r. w sprawie

Statutu Gminy Kadzidło,

42. Urząd Gminy Kadzidło,

http://www.kadzidlo.pl/mapa_gmina.htm, [dostęp:

25.04.2016],

43. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Rozdział 3, Art. 18.

Page 48

46

Spis tabel i rysunków

Tabele:

Tabela 1. Struktura środków pochodzących z UE według funduszy w latach 2007-2013 ..	20
Tabela 2. Alokacja środków Funduszu Spójności oraz funduszy strukturalnych w ramach realizowanych celów z wyszczególnieniem poszczególnych krajów członkowskich Unii Europejskiej w latach 2007-2013 [w mln euro]	21
Tabela 3. Struktura powierzchni użytków rolnych na koniec 2014 roku (w ha)	26
Tabela 4. Dochody i wydatki budżetu gminy według działów na koniec 2014 roku (w %)	31
Tabela 5. Projekty realizowane na terenie gminy Kadzidło w latach 2007-2015 dofinansowane z funduszy unijnych	33
Rysunki:	
Rysunek 1. Granice gminy Kadzidło	26
Rysunek 2. Piramida wieku mieszkańców gminy Kadzidło w 2014 roku	28
Rysunek 3 Struktura wykształcenia mieszkańców gminy Kadzidło w 2011 roku	28
Rysunek 4. Struktura zatrudnienia w gminie Kadzidło w 2014 roku	29
Rysunek 5. Najlepsze źródło informacji dotyczących dofinansowania UE w gminie Kadzidło wg mieszkańców	37
Rysunek 6. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie Kadzidło dofinansowane z Unii Europejskiej wg mieszkańców gminy	38
Rysunek 7. Ocena poziomu rozwoju gminy Kadzidło na tle innych gmin powiatu ostrołęckiego przez mieszkańców	39
Rysunek 8. Opinie mieszkańców na temat rozwoju na terenie gminy Kadzidło w ostatnich latach	40
Rysunek 9. Ocena mieszkańców gminy Kadzidło na temat obecnej sytuacji gospodarczej, finansowej, infrastruktury w gminie Kadzidło	40
Rysunek 10. Bariery w rozwoju gminy Kadzidło według postrzegania mieszkańców	41

Page 49

47

Wyrażam zgodę na udostępnienie mojej pracy w czytelniach Biblioteki SGGW w tym w Archiwum Prac Dyplomowych SGGW.

.....

(czytelny podpis autora pracy)